

Landesbibliothek Oldenburg

Digitalisierung von Drucken

Jonstoni Historia Naturalis

Ioannis Ionstoni|| Theatrvm|| Vniversale Omnivm|| Animalivm|| Insectorvm

Jonston, Jan

Heilbrunna, MDCCLXVIII.

VD18 90529197

Titvlvs I. De Insectis aquaticis pedatis.

urn:nbn:de:gbv:45:1-11095

HISTORIAE NATVRALIS
DE
INSECTIS
LIBER IV.
DE INSECTIS AQUATICIS.

TITVLVS I.

De Insectis aquaticis pedatis.

CAPVT I.

De Insectis aquaticis paucipedibus.

ARTICVLVS I.

De Squilla, Locusta, Scorpione, Notonecta, Cicada, Anthreno, Forficula, Lacerta, Corculo.

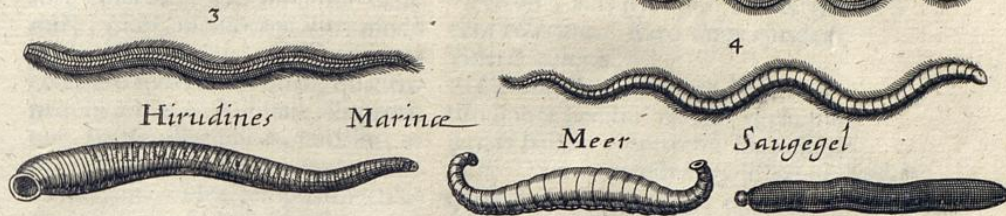
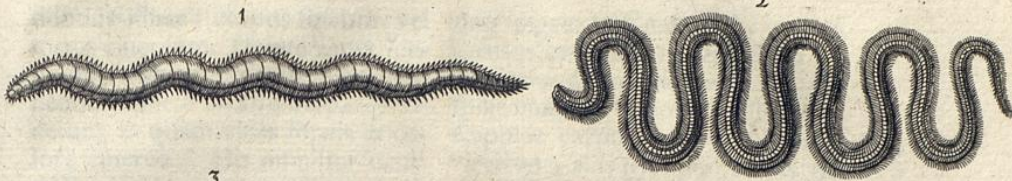
INSECTA aquatica, in Pedata et Apoda distinguuntur. Illa vel paucos vel multos pedes habent. Paucipeda sunt, Squilla, Locusta, Scorpio, Notonecta, Cicada, Anthrenus, Forficula, Lacerta, Corculus, Musca aquatica, Cantharis, Scarabaeus, Tipula, Attelabus Arachnoides, et Ligniperda seu Bellonii Phryganium.

Rondel. de
fluuiatil.
c. 37.

Mouf. The.
atr. l. 2. c. 37.

Squillae primus, quod sciam meminit Rondeletius, sed crustatae duntaxat. Pedes ternos utrinque habet. Cauda in duo longa et tenuia veluti fila desinit, caput rotundum et compressum quatuor corniculis instruitur. At Mouferus plura genera observavit, et icones expressit. Squilla insectum, inquit iste, a Squilla pisce parum differt, nisi, quod et breviores multo antennis, et colorem magis spadiceum vel terrestrem potius obtinuit. Hoc alii testa fragili obducuntur,

alii plani sunt et nudi. Testacei in rivulis praesertim degunt, arundinum vel gladioli radicibus adhaerentes: colore sunt subflavo, nonnunquam autem albicante atque cinereo. Sex tantum pedibus incedunt, reliqui hic appendices pinnarum munere funguntur. Nudi, vel molles sunt vel crustacei: Molles, figura haec constat satis, modo caput spadiceum, reliquum vero corpus obsoleto cinere tinctum imaginemur. Crustaceorum genera omnia articulata sunt, sed aliis globosi articuli, aliis alii: globosi effigies graphice hic repraesentatur, si ipsam leviori spadiceo mollius attingeris. Talis primi et secundi non globosi color. Tertia autem species dorso nigricat, ventre fusco: at omnibus os forcipatum et apppositi pertinax. Quartus prioribus tribus pedibus se movet, caeteris appendiculis pro remis utitur. Collum illi et antennae forcipesque minio dilucius

Hirudines Marinæ Meersaugegel Aldr

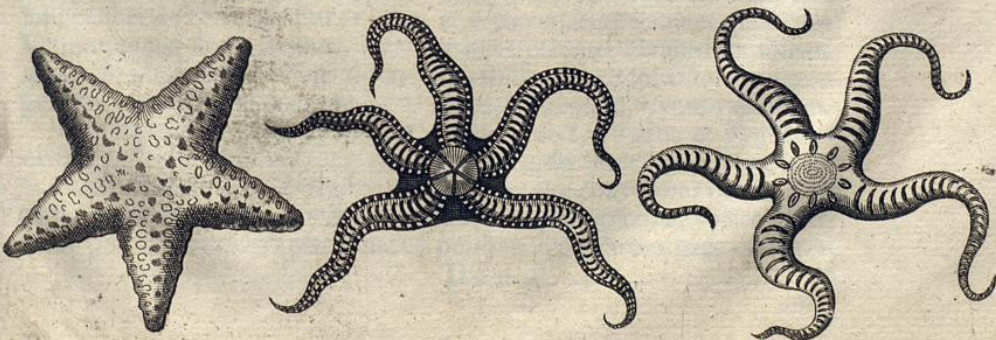
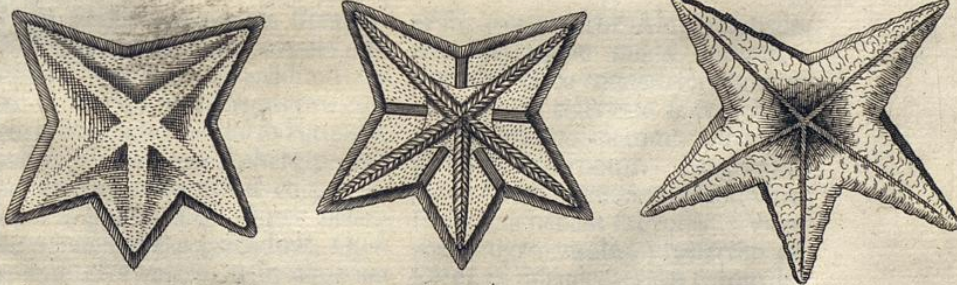
Lumbrici Aquatici seu Marini Meerwürm

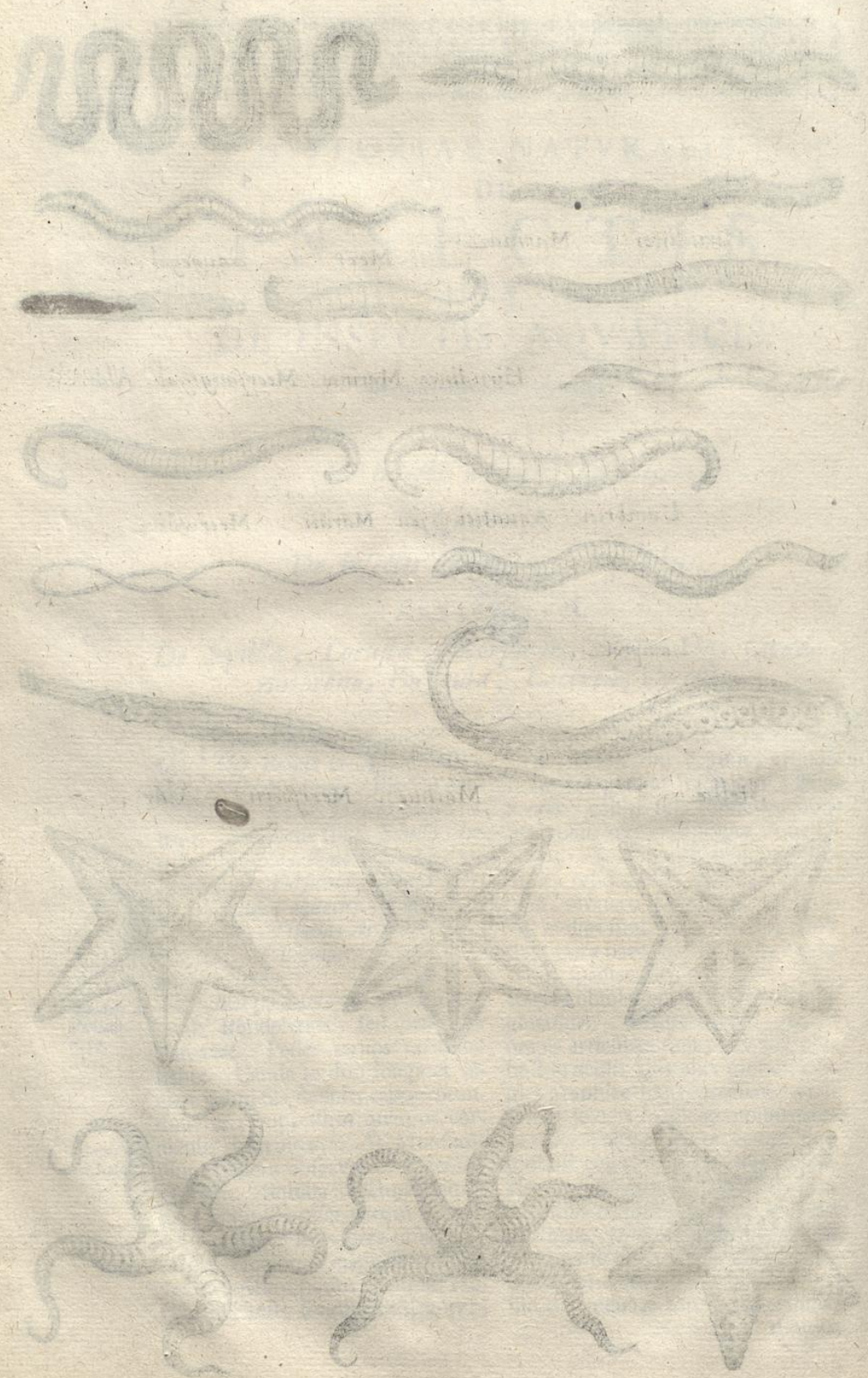

Lampret

Stellæ Marinæ Meerstern Aldr

Moul
4. 34.

Rond
stuvia
4. 40.

Aldre
inf. L.

dilutius illitae; corpus fuscum, vel magis cinereum. *Quinto* caput longe nigerrimum; corpus plane malicorio simile. *Sextus* *axiſpa* videtur, ea quam vides forma et colore cinereo. His omnibus oculi duri, picei, membrana vitri modo perlucida obducti, qui non minus continuo moventur, quam quadrupedum aures. Assultant illi protinus, ut Squillae pisces, in coitu, et ubi licentia audacia crevit, implent faemellam. Hoc tempus speculatus index morsu levi significat: illa ore compresso quicquid inclusit examinat, partemque socio tribuit: coeunt enim ore, cancrorum more et locustarum. Quem vero in Medicina usum sortiuntur, nequeo ex scriptoribus vel Empyricis ullis, quibus vel ignoti Squillae vel despecti videntur, recensere. Id tamen constat, mense Aprili et Majo, nihil ad pisces inescandos utilius haberi posse.

Mouf. l. 2.
c. 34.

Locusta piscem imitatur. Colorem habet pallentem cum virore. *Scorpionum* palustrium tria vidit, atque habuit genera *Moufetus*. Pri-

mus nigricabat nonnihil, reliqui arenam candicantem referebant.

Notonecta non ventre ut alia, sed spina innatant. Horum aliis oculi, scapulae corpusque nigricant, aliis virescunt, aliis pyropum, aliis piceum referunt. Raro duos ejusdem videris coloris.

Cicadae fluviales, et ventris latitudine et pedibus natant, utrinque ternos habent, postremi longissimi sunt. Hoc a terrestribus differunt, ^{Rond. de fluvial. l. 3.} quod capite sunt magis exerto, et cervicis aliquid habere videantur.

Anthreno fuscum ubique corpus, oculis piceis exceptis.

Forficulae idem fere color, sed magis saturus; carere oculis videtur, sed intus conditis cernit atque dijudicat objecta.

Lacerta varii coloris est, et piscatorum gaudet intuitu. Circa rupes Britannicas non infrequens, ubi piscibus insidiatur.

Corculus cordis effigiem, pedibus capiteque demptis, scite exprimit. Ocellos habet perexiguos et nigros; tibiae sex concolores, duobus digitis instructos.

ARTICULVS II.

De Musca aquatica, Cantharide, Scarabaeo, Tipula, Attelabo Arachnoide, et Ligniperda.

Rondel. de fluvial. l. 40.

De Musca aquatica ita Rondeletius. Muscae volantes, in aquae extremitate saepe vidimus aestare. Oculis sunt magnis pro corporis magnitudine, dorso rotundo, ventre plano, fenos habent pedes, posteriores majores ad corpus in aqua impellendum. Inter natandum geminas alas extendunt. Quare et in aëre volare, et in aqua natare possunt. Natant ventre in coelum converso, contrario situ volant. Vtrumque per vices faciunt. Venter lineis nigris et viridibus distinguitur, his pisces insidiantur.

Vide vero quae de his in Muscis diximus.

Aldrov. H. Ins. l. 7. c. 1.

Cantharides, in paludibus circa lacum prope Bononiam, reperiuntur, quae per superficiem (placet haec

et sequentia verbis Aldrovandi describere) aquae modo irrequeto huc illuc circa eundem fere semper locum mira celeritate se trahunt: nec in summo tantum, sed etiam profundius feruntur. Magnitudine, et forma Cimices referunt. Crucula fena habent subruffa. Vaginae e nigro virides, praesertim ad solem, et splendentes alas tegunt sed non penitus, ad caudam enim alarum extremitas prominet, quae cum in aqua celeriter feruntur ut solent, mirabili candore, splendoreque conspicuo argentum vivum, quodammodo refert: Vnde, et Pygolampides si quis appellat, nomen ipsorum naturae conveniens posuerit. In aërem si proreperint, volare etiam possunt. Icon earum haec est. Cum

D d d 2

de Sacrabaeis ageremus, diximus etiam aquaticos dari. Eos audio esse majusculos corpore lato, compressoque, et a Germanis *Wassergugen* appellari, et in quarum vis aquarum fundis reptare. Sed videre eos mihi necdum licuit. Observavi vero Insectulum quodpiam, vel ex Scarabaeorum, vel ex Cantharidum genere: Rustici violam aquaticam dicunt. Cantharide minor est, forma oblongiori, angustiorque utrinque in acutum desinens, aterrimo splendens colore duas juxta rictum appendices breves habens, seu cornicula, senos pedes colore ferrugineo. Observavi et aliud Scarabaei aquatici genus, Scarabaeo stercorario minori per omnia simile, nigrissimum, coleopteron, gressu, cursu, celerrimum, saliens etiam dorso impositum, maximo nisu in aëra se vibrans, subsultim in ventrem se convertit: pedes habet inaequalis magnitudinis: priores brevissimi ad gradiendum tantum apti sunt, duo postremi, cum ad natandum servire debeant remigum loco, multo sunt longiores: aliis vero illis communibus, aequalis pedum omnium est magnitudo. Hujus icon postea dabitur una cum *Tipulis*. Inveni et aliud in horti publici vasis aqueis, in quibus plantae aquaticae conservantur, Insectum e Scarabaeorum genere, superiori in eo plurimum differens, quod anteriores pedes haberet duplicis usus, nimirum ad natandum et gradiendum. Sagacissima enim natura latissimos eos fecit in medio, haud aliter, ac avium aquaticarum pedes sunt, et ne latitudo (rotunda, ac cava) ad ingressum non esset inutilis, eosdem in extremo rursus fecit exiles, robustos tamen et hamatos, ut eis una cum duobus subsequenter, qui contigui sunt, ac aequae longi, ea carentes latitudine, ad progrediendum uti posset. Postremi pedes duplo sunt longiores, in extremo velut in pinnam molliusculam desinunt, in medio ventris siti, longe a primis, qui sunt in pectore. Horum quoque duplex

est usus, ad natandum, seu potius ad natatum regendum, tanquam pinna aliqua, aut cauda, et cum cubat in dorsum, (apricatur enim libenter, et apricantem ego cepi) ad insiliendum. Salit enim cum in dorsum cubat, iis sese ad saltum a terra elevans. Cum cubat in ventrem, vel omnibus pedibus insistit, hosce posteriores tanquam ad incessum inutiles per terram trahit. Coleopterum est hoc insectum vagina tectum durissima, ventre quoque durissimo, ac prope osseo, color ejus ex atro ad castaneum nonnihil vergit. Antennas a lateribus capitulis erigit adeo exiles, ut visum pene fugiant, castanei coloris. In summa elegans animal est.

Tipularum, quae etiam *Macropedii*, *Pedones*, et *Gruinae* a pedum longitudine, *Moufetus* a quatuor, *Aldrovandus* duas observavit differentias. *Prima* Moufeti species est tibiis longissimis araneo sylvestri similis, corpore fere ovali, cinereo albicante, alis argenteis, oculis nigerrimis prominentibus, antennulis duabus brevissimis, cauda mucronata: volat subinde (ut *Struthiocamelus*) quasi gradiendo: aliquando tamen in aëre volat, sed nec longe nec diu. Lucis adeo est appetens, ut lucernae amore saepe conflagret: autumnus in pascuis et pratis frequens cernitur. Sed haec de mare. *Foemina conformis* videtur, sed paulo nigrior, et caudae mucronem quasi demorsum obtinet. Has Angli, *Schepherds* vocant: id est opilioes: quia ubi oves vescuntur ibi saepius apparent. *Secunda* *Tipula* caput magis habet, oculos prominentiores, antennas quatuor exiles, corpus luteo nigroque colore varium, alas obscuriores. *Tertia* fere similis, sed corpus totum luteum 6. vel 7. maculae nigrae magis adornant; habet item tam mas quam foemina caudam trifurcam. *Quarta* species rara et perelegans videtur, capite et maxime ore furcato, scapulis turgidis, brevioribus pedibus, corpore duplo caeteris crassiore, dorso nigricante,

Monf. The.
atr. Inf.
l. 1. c. 11.

ab. Johnson
l. 1. c. 11.

H. verill
l. 1. c. 11.

cante, ventre et lateribus croceis, cauda mucronata et nigra. In sepibus versatur aestate, rarius in campis reperitur. Coeunt diutae tipulae averfis caudis, atque ita volant; recurvantur tamen quandoque velut in complexus. Aldrovandus bina Tipularum genera observavit. Prius in aqua stagnante scrobis, foveaeve, cui cannabim macerandam immergunt rustici Bononienses, quae ab eo usu Maceratolo vocatur, inventum, longum erat integrum palmum, colore fusco. Attelabo sive locustae apterae non ab simile, nisi quadrupes fuisset. Antennas binas, sed articulas, prope medium, extremo nonnihil deorsum reflexas, ac hamatas unico anicularum unguiculis simili, quibus obvia apprehendit, altera nempe articulo reliquae antennarum longitudine annexas. Capitulum exiguum ante exigua appendice, velut corniculo acuto armatum, figura fere trigona, ocellis utrimque eminentibus atris, ac splendidis immobilibus instructum. Alatum est pennis quaternis longis, et angustis, subtilissimis. Caudae loco appendices binas longissimas filamentorum instar, statim ab ano dispartitas gestabat. Pedes quaternos, singulos tribus articulationibus distinctos, nempe ob longitudinem, sed imbecillimos, quales fere Araneis sunt, anteriore corporis parte, petore locatos. Unde cum in aquis degant, Belgae et Germani, ut audio suo idiomate Waterspinnen vocant, i. e. araneas aquaticas, Collum a capite subest oblongiusculum, quod a ventre paulum latiore excipitur, et ipso tandem in acumen paulatim extenuato. Dorsum ei erat planum, quod alis tegitur, ac ferruginei coloris. Venter supine utrimque in sulcum conspicitur exsculptus, prominente medio tereti, seu cauliculo herbae cujusdam, ut polygoni foeminae internoniis, ac geniculis quinque quos annulos vocant, secto. Horum singulorum interstitiis macula, seu punctum nigrum conspicitur. Cum itaque quadrupes sit haec Tipula,

ab ea quam sepedem Festus esse dicebat, plurimum differt. Sed et hanc observavit. Mira corporis levitate, et pedum agilitate aquis quoque inambulat, oblongiusculum, et angustum, sed priore multo minus, et multis ab illa partibus discrepans. Sepes est nec alatum, nigrum toto corpore, sine cauda, sed antennas exiguas, veluti filamenta subtilissima ante gerens, quibus etiam ingreditur nonnunquam. Est et aliud genus inter hanc, et maiorem medium Vere, ut Aprili aquis supernatans, ac repens, corporis figura majori plane simili, sed et multo minus, oblonga caudae appendice carens, et maculis in ventre, quarum loco in mediis alis nigris albidam terete gerit.

Attelabum arachnoidem nominat Aldrov. l. 6. Aldrovandus insectum quoddam, Aranei speciem ferens, sed sex tantum pedibus doratum, colore cinereo, ac vulvae, seu fundi lutosi (in quo sese occulit, aut summa superficie ejus sedet, aliquando reptans, nonnunquam natans) adeo simili, ut nisi lynceis oculis data opera diligentissime intuenti eum deprehendere, aut observare non liceat. Rictu fere est Locustae, ocellis utrinque alte satis extantibus, caetero corporis habitu non male araneum referens, alvo tota annulis pluribus secta, parte prona compressa, supina nonnihil rotunda, ita ut mediam quandam formam inter Araneum, et Attelabum, seu locustam apteram brevem habeat.

Ligniperdam aquaticam non videtur Aristoteles agnovisse. Etenim festucas, lignave colligere eam scribit, quibus sese induat, atque cum post iis spoliatur, emori, cum ejusmodi animal, quod Ligniperdam aquaticam nominavit, spoliatum suis festucis, quae variis ex partibus herbarum constant, minime moriatur, sed subinde novas festucas recolligat, in quarum vertice exiguum ligni, at non cujuslibet, sed quod levitate sua aquis supernatare cognoscit portiunculam supra cervicem suam, ne mergatur, Ee e immi-

immiscere novit: alioqui a terrestri nihil vel parum admodum differt. Bellonius Phrygium vocare videtur, et sic de eo scribit; Phrygium fluviatile aequae, ac marinum dejectamentum, Galli Charree appellant, quod cinereum excrementis sit per simile. Pisciculus est, aut potius vermiculus, quo piscatores utuntur pro esca: sic appellatus, quod phrygana, id est, fremia, si ve festucas, si ve thecae, aut tegumentis lateribus, filo tanquam araneae ab ejus ore dependente (novit enim nere ut aranea) agglutinans circumponat, ex quibus augescens, casam ampliore sibi construit. In quo pinnoterem imitaretur: nisi

pinnoteres sibi ipsi domum facere nescirent. Senos utrinque pedes habet, quibus in aquae etiam rapidissimae rivulis incedit: nare etiam nescit. Estque animal tenue, oblongum parvae Erucae simile, quem avidissime appetunt Trutae. Est enim profluentibus aquis, ac torrentibus frequens. Eo etiam pisciculi, si sua theca, seu involucri nudetur, affatim capiuntur. Chrysippus Philosophus, inquit Plinius, tradit, Phrygium alligatum remedio esse quartanis: quod autem esset id animal, nec ipse descripsit, nec nos invenimus, qui novisset. Quid de eo sentiat Gesnerus, vide apud eum et Aldrovandum.

CAPUT II.

De Insectis aquaticis multipedibus.

Insecta aquatica polypoda sunt *Tinea*, *Pulex marinus*, *Pediculus marinus*, *Asellus aquaticus*, *Scolopendra marina*, et *vermes in tubulis delitescentes*.

Aldr. Hist.
Inf. l. 7. c. 2.

Tineae vermes sunt perparvi, et quia convolvi solent, minores aliquando, colore albo, *pedibus* plurimis per totius corporis alveum contiguis, et mollioribus. *Cauda* oblonga in alveum definit. *Oculi* sunt perexigua puncta alba, cum centro longe minutissimo. Reperiuntur in fontibus bonis et frigidis; Martio praesertim mense. In terra propter pedum seu mollitiem seu multitudinem (nam et ab ore veluti pedes prominent) progredi nequeunt: in aquis, corpore in latus alterum inclinato currunt; et nisi fallor, retrorsum quoque incedunt. Cum aqua epotae ventrem inflant, et largo haustu vini pelluntur. Forte et therebintinae, oleo, butyro, lacti et sero cederent. Gesnerus Gallis easdem cum *Scrofulis*, quas *Agrovelles* vel *Escroelles* vocant esse putat. *Multipedes* sane faciunt, corpusculo brevi, cauda reflexa, inveniri quoque in fluviis, puteis et fontibus.

Pulex marinus, qui Aristoteli *ῥόδιον θαλάσσιον*, Rondeletio est tenui crusta infecta bestiola, quae facie homines ridiculos pictos, aliis partibus locustas repraesentat: et tam parva, ut particula corporis nisi ab oculato, discerni non possit. Gignuntur, inquit, in profundo mari tanta foecunditate, ut escam ex pisce confectam, si diu in imo manserit, totam corrodant. Aldrovandus hunc inter crustata refert. Niphus cum *Scolopendra marina* confundit. *Kiranides* minimum animal, quo piscatores utantur, esse dicit: salireque per littus. Moufetus *Asellum marinum* vocat, et sic describit. *Pulex* si ve *Asellus marinus* squillam molliorem refert, nisi quod quatuor tantum pedibus (pace Gesneri dixerim) donatur, et frequentibus longisque saltibus se liberat, a numero pedum. *Asellus* dicitur a saltu, Aristotelis *pulex*: a dorso gibbofo, *Scrofula* nuncupatur: color illi lividus cum nigredine. Longitudo fluviatilium digiti transversum: latitudo, semidigitum non superat: marinorum major dimensio, qui litore refluentes, et in aquis dulcibus saepe conspiciuntur.

Mouf. de
Inf. 2. c. 39.

spicitur. Venatoribus item spectatōribusque mirum agilitatis praeber exemplum.

Aldrov. H. Inf. l. 7. c. 7. Hunc cum Psyllio herba decoctum, et de collo suspensum rigorem tertianarum fugare; cum aqua marina aspersos, pulices pellere; tres in lapide psorite, qui et porus, sculptos, sub calamo viridi manentes, cum radice herbae psyllii reclusos, contra morbum comitiales, amuletum esse scribit Kiranides. Meminisse eorundem videtur Plinius, cum dicit: *Adeo nihil non gignitur in mari, ut Cauponarum etiam aestiva animalia, perniciosi molesta saltu, aut quae capillis maxime caelat, existant: et circumglobata escae saepe extrahuntur: quae causa somnum piscium in mari noctibus infestare existimatur.*

Rondel. de piscib. l. 19. c. 28. *Pediculus*, qui Aristoteli *ὄβριος* *λάσσιος*, duplex ex Rondeletii sententia est. *Vnus* qui in mari, quod est a Cyrene ad Aegyptum circa Delphinum est: qui omnium pinguis pabuli copia evadit, quae a Delphino suppeditatur. *Alter* est, quem hic depinximus, majoris fabae magnitudine et latitudine, scarabaeo terrestri similis, corpus ex aliquot tabellis, veluti locustae vel squillae cauda constat: ante os duo cornua brevia habet: utrinque pedes multos, incurvos, in acutum desinentes. Piscibus ita haeret ut eripi non possit. Sugit ut hirudo, nec prius abscedit, quam tabidum et exsuccum piscem reddiderit. Reperitur cervici mugilum, luporum, et saxatilium piscium affixus. Aristotelis esse demonstrat ibidem. Bellonius perperam *Asilum* seu *Oestrum* vocat. Octo utrinque pedes habere, octonis tabellis in tergore loricari; priorum pedum ungues ad caput, posteriorum ad pedes converti; oculos parvos, nigros, et aliquanto eminentes habere; Erythrinis etiam dentalibus ac fargis vesci; in orbem se contrahere; praegnantem denique plaurumque inveniri, addit. Est et aliud animalculum marinum, cuius hic iconem appono. *Ἐπιλην* quoque Nu-

menii huc spectat, littoralis vermis et fossilis, longis pedibus constans, repens et inescandis piscibus idoneus.

Asilus marinus, quem *Oestrum* Rondel. de Insect. c. 8. marinum veteres a naturae similitudine, quae ei cum terrestri communis vocant, *Ligures Prusam*, pro ore tubulum seu fistulam habet, pro corporis ratione longam. Utrunque sitae sunt veluti manus duae quae ad os flectuntur, sequitur alvus cum incisuris, cui affixi sunt sex pedes, duo qui in extrema alvo sunt, crassiores sunt et longiores, qui sequuntur utrinque locati, paulo minores, reliqui duo, qui magis in lateribus sunt, omnium minimi. Ore sive fistula, scorpionis terrestris caudae, pedibus, ejusdem brachiis similis est, alvo et magnitudine, araneo. Ut *Polypi acetabulis*, ita hic ore adhaeret parti molliusculae et pingui sub pinna ita tenaciter, ut avelli integer non possit. Sanguinem exugit hirudinum ritu, usque dum prae plenitudine decidat et moriatur. Cur in summo tantum aestu, et Caniculae tempore pisces dictos infestet, id in causa esse puto, quod aestate tantum nascatur, autumno pereat. Cur sub pinna haereat, in causa est partis mollitudo, pinguitudo, et sanguinis copia. Reliquo corpore *Thynni* cute quidem laevi integuntur, sed illi subsunt squamae duriores.

Quantum ad *Scolopendras*, Arist. H. A. stoteles, *παπαλησσίας τῶ ἀδα ταῖς χερσίν*, *σάκας*, aspectu terrenis similes esse dicit; in saxosis locis gigni, colore magis rubro esse, pedum numero terrestres superare, gracilitatem crurum si excipias, serpentum more non in altis gurgitibus nasci, adjicit.

Rondeletius, duas species proponit. Prior minor est, colore plane rubro, dodrantali magnitudine, in saxosis locis degit. A capite ad caudam pedes habet plurimos: in flexus et volumina sese contorquet: nunc longior, nunc brevior, nunc gracilior, nunc crassior efficitur. Altera est superiore multo longior, utpote

utpote quae ad cubiti longitudinem accedat, tenuior, colore ad candidum vergente. A capite ad caudam pedes utrinque habet plurimos, veluti superior. Aldrovandus addit ex Gesnero tertiam, colore miniaceo. Gesnerus videtur quaedam ex his in dubium vocare, dum Aristotelis descriptionem attendit. Minores terrestribus facere Aristoteli: Brasavolum vero ad se misisse duos pollices longam, apud se vix duos digitos aequare: Rondeletii longe majores esse, Marcellum Virgilium terrestribus longiores facere. Quod forma attendatur, longe aliam caudae capitisque in terrestribus vidisse. Vt sit, in laceratorum marinorum, ut et acuum ventriculo saepe eas reperit Rondeletius: ita ut exinde, iisdem hos pisces vesci colligi possit: et quia in alto mari vivant, in littoribus aut littorum saxi easdem vivere, falsum sit. Appetere nidorulenta; hamum devoratum simul cum interaneis dejicere, dejecto, ista iterum intro recipere; piscatoribus quod si hamum attigerint, nullus piscis ad hamum post accedat, infestam esse; attactam a durere; naturae ipsius

Moufet. 2. c. 39.

et ubi ostreae saginantur, latere scri-

psit. Nonnus psyllothrū ex thuris, atramenti sutorii ana unc. ij. scolopendr. unc. iij. tritis, et cum calcis pulvere commistis commendat.

De Vermibus in tubulis nascentibus, ita Rondeletius. Nascuntur in saxi marinis et super concharum vetustarum testas, tubuli vel Siphunculi testacei, rotundi, asperi, candidi, intus laevissimi, quorum alii recti sunt, alii contorti et replicati. In his procreantur et vivunt vermes, qui foras se exerunt hauriendae aquae gratia. Hi colore, substantia, scolopendrae rubrae similes sunt, figura et magnitudine nonnihil differunt: longissimi enim digiti magnitudinem non excedunt. Pars posterior folii myrtei modo in acutum desinit. Priore parte utrinque pedes habent, veluti scolopendrae, unde fistula prominet in extremo obrusa tubae modo, et perforata, qualem in asilo marino depingemus, ea aquam trahit. Horum vermiculorum testa Pharmacopaei nostri utuntur, in compositione unguenti citrini pro dentali. Huic similem testam etiam dentale vocant, quo in eodem unguento utuntur.

Hujusmodi aliquot picturae superiori aspersimus.

TITVLVS II.

De Insectis aquaticis apodibus.

CAPVT I.

De Hirudine.

Absoluta insectorum aquaticorum pedatorum historia, ad apoda progredimur, Haec vero intra *Hirudines*, *Stellas*, *Hippocampum*, *Vnam marinam*, *Oripem*, *Lumbricum marinum*, *Setam*, *Vermem Indicum*, et alios consistunt.

Nomen. Hirudinem quidam ab haerendo, quod corporibus haereat, alii ab hauriendo Latinis dictam esse putant. Dicitur Latinis et *Sanguisuga*. Graeci *βδέλλα*, et quidem *ιδάρον*, *δυναίαν* dixere, sine dubio, a *βδάλλω*

Aldrov. H. Inf. 7. c. 11.
Moufet. 2. c. 41.

λω, βδέλλω, ἀμείλω, ἐκπίλω, ἐκμύλω. Hesychio dicuntur *δεμβλαῖς* et *βλέταις*, et *δρίλαεις*, secundum Elienses. Eidem *βαίτουξ βδέλλα* est.

Duorum est generum. *Marina* nempe, et *Lacustris*. Illa, Rondeletio describente, digiti est magnitudine, cervice graciliore, cauda paulo crassiore. Os et caudae extremum Polyporum acetabulis similia sunt, ut eorum adhaesione sese trahant. Corpus insectorum modo ex multis annulis circulisve constat, sed

Differentia. Rondelet. de Inf. c. 7.